

**PROF. DR. MUSTAFA ARGUNŞAH'IN “DİL VE EDEBİYAT YAZILARI” İSİMLİ
ESERİ ÜZERİNE**

Galip GÜNER*

1. Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH'ın Öz Geçmişi

Prof. Dr. Mustafa Argunşah 1961 yılında Tokat'ta dünyaya gelmiştir. İlk, orta ve lise öğrenimini Tokat'ta tamamlamıştır.

1983 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuştur.

*Prof. Dr. Mustafa Argunşah Genel Başkanı olduğu Yeni Ufuklar Derneği tarafından düzenlenen Türk Dünyası ile ilgili çalıştayda açılış konuşmasını yaparken
(Fotoğraf: Cengiz Alyılmaz)*

* Yrd. Doç. Dr.; Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, galip_guner@hotmail.com.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimine başlayan Argunşah, 1986 yılında Prof. Dr. Mehmet Akalın'ın danışmanlığında hazırladığı *Şükrî'nin Selim-nâmesi ve Eserdeki Doğu Türkçesi Unsurları* başlıklı teziyle Türk Dili Uzmanı unvanını almıştır.

Aynı enstitüde Prof. Dr. Mehmet Akalın'ın danışmanlığında akademik çalışmalarına devam ederek *Muhammed bin Mahmud Şirvânî, Tuhfe-i Murâdî (İnceleme-Metin-Dizin)* başlıklı çalışmasını 1989 yılında savunarak doktorasını tamamlamıştır. Bu çalışma 1999 yılında TDK tarafından yayınlanmıştır.

1984-1988 yılları arasında Marmara Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışan Argunşah, 1988 yılında Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır.

Argunşah, 1989'da yardımcı doçent, 1995'te doçent, 2001 yılında profesör olmuştur.

Prof. Dr. Mustafa Argunşah, 19 Ağustos 2012 tarihinde Gagauz kültürüne yaptığı katkılarından dolayı Gagauz Devlet Başkanı Mihail Formuzal tarafından devlet nişanıyla ödüllendirilmiştir.

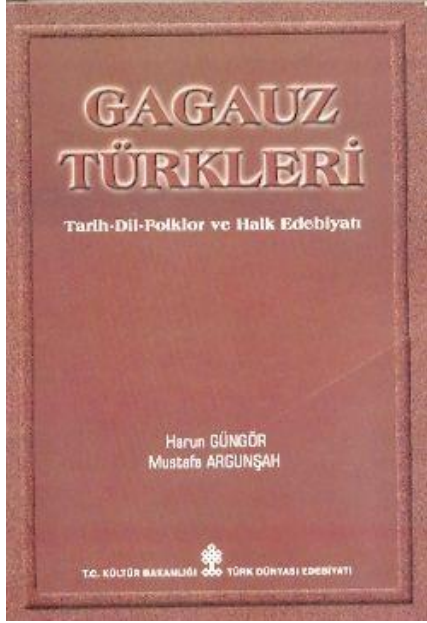
Prof. Dr. Mustafa Argunşah Gagauz Devlet Başkanı Mihail Formuzal'dan devlet nişanı alırken

İngilizce ve Almanca bilen Prof. Dr. Mustafa Argunşah, hâlen Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi olarak lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde dersler vermekte ve bilimsel çalışmalarına devam etmektedir.

2. Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH'ın Eserleri:

Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın Türkçenin tarihî ve çağdaş dönemlerine ait pek çok meseleyi irdelediği önemli çalışmaları bulunmaktadır. Argunşah, Türkiye Türkçesinin sözlükçülüğü, güncel meseleleri ve bilhassa Gagauz Türkleriyle ilgili yaptığı çalışmalarıyla tanınmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

- *Sözüm Türkçe Üstüne;*
- *Tarihî Türk Lehçeleri (Karahanlıca-Harezmece-Kıpçakça).* Gülden Sağol Yüksekaya ile birlikte hazırlanan bu eserin 2012 yılında yapılan son baskısında Karahanlıca ve Kıpçakça bölümleri Argunşah tarafından kaleme alınmıştır;
- *Kıbrıs Konuşuyor-Kıbrıs Ağzı Üzerine İncelemeler* (Musa Duman, Nurettin Demir ve Rıdvan Öztürk ile birlikte);
- *Muînü'l-Mürîd* (Recep Toparlı ile birlikte);
- *Dil Yarası;*
- *Muhammed bin Mahmud Şirvanî- 15. Yüzyıl Osmanlı Mutfağı* (Müjgân Çakır ile birlikte);
- *İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük* (TDK Komisyon üyesi olarak);
- *Türkçe Sözlük* (TDK Komisyon üyesi olarak);
- *İlköğretim Okulları İçin İmlâ Kılavuzu* (TDK Komisyon üyesi olarak);
- *Kirdeci Ali-Kesik Baş Kitabı;*
- *The Gagauz: A Handbook* (Harun Güngör ile birlikte);
- *Gagauzlar* (Harun Güngör ile birlikte);
- *Dünden Bugüne Gagauzlar* (Harun Güngör ile birlikte);

Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın kitaplarından ikisinin kapak görüntüleri

- *Gagauz Türkləri, Tarih-Dil-Folklor ve Halk Edebiyatı* (Harun Güngör ile birlikte);
- *Gagauz Yazıları* (Hülya Argunşah ile birlikte);
- *Muhammed bin Mahmud Şirvanî-Tuhfe-i Murâdî (İnceleme, Metin, Dizin)*;
- *Şükrî-i Bitlisî-Selim-nâme*.

Bu çalışmada Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın son kitabı olan ve bilimsel makalelerinden bazılarını bir araya getirdiği *Dil ve Edebiyat Yazıları* başlıklı eseri tanıtılmaya çalışılacaktır.

3. Dil ve Edebiyat Yazıları

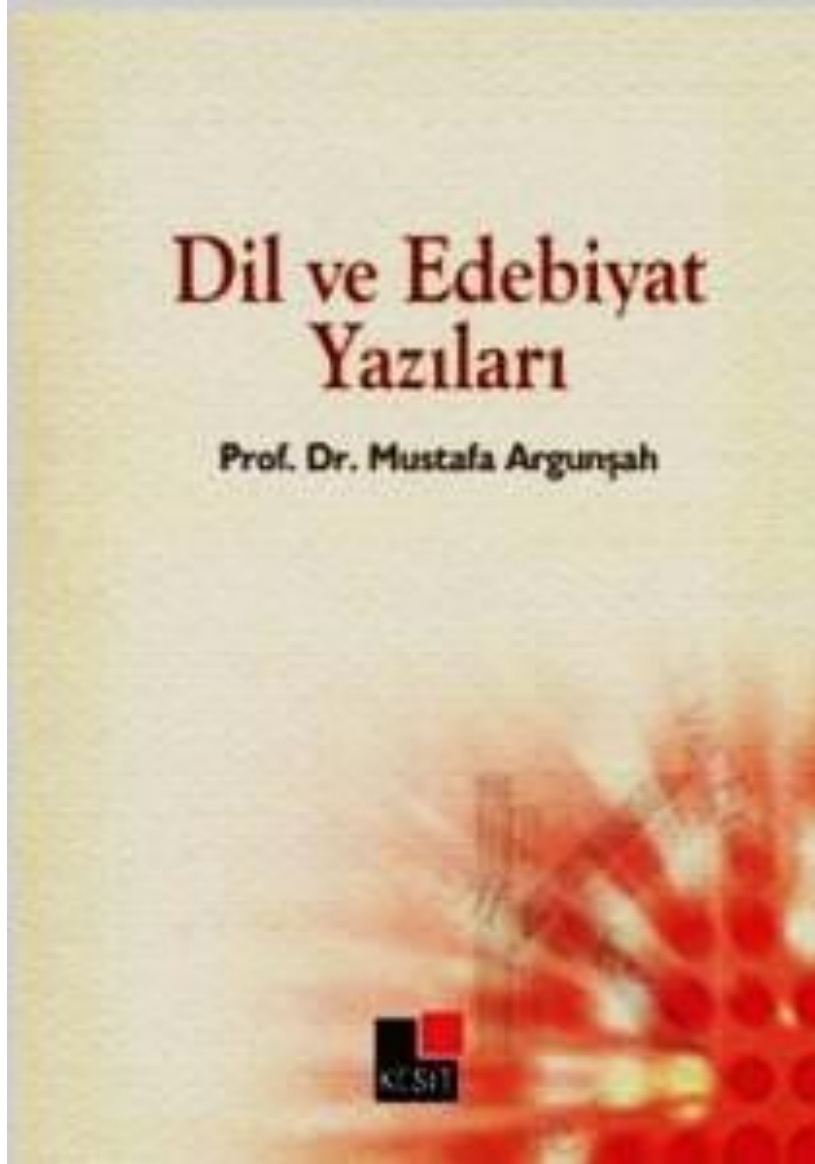
Dil ve Edebiyat Yazıları isimli eser Kesit Yayınları tarafından Türkoloji'ye gönül verenlerin istifadesine sunulmuştur (İstanbul 2012, 537 s.). Kitabın yayın danışmanlığını Prof. Dr. Hayati Develi yapmıştır.

Eser, kısa bir sunuş ve dört ana bölümden oluşmaktadır. Kitaptaki yazılar Karahanlı Türkçesinden başlayarak çağdaş Türkiye Türkçesine kadar uzanan tarihî süreçte birbirinden farklı konularda yazılmış çalışmalardır. Türkçe ile ilgili yazılar ağırlıkta olmakla beraber kitapta edebiyatla ilgili yazılar da bulunmaktadır.

Kitabın birinci bölümü *Tarihî Dönemler Türk Dili ve Edebiyatı* başlığını taşımaktadır (s. 11-215). Bu bölümde Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın Türkçenin tarihî dönemleri hakkında kaleme aldığı on sekiz makale ve bildiri yer almaktadır. İlgili yazılarda ağırlıklı olarak Karahanlı, Harezmi, Kıpçak ve Eski Anadolu Türkçelerinin dil özelliklerine ait değerlendirmelere yer verilmiştir. İlaveten bu bölümde, zikredilen dönemlerde yazılmış

metinlerde dikkati çeken kültürel öğelerin irdelendiği çalışmalar da vardır. Bu bölümün yazılarını sıralamak gerekirse:

- Karahanlı Türkçesindeki Emir Ekleri Üzerine
- Divân'da Kısa Bir Gezinti
- Divanü Lügati't-Türk'te Geçen bağram ~ bayram Kelimesinin Etimolojisi Üzerine (Dr. Galip Güner ile birlikte hazırlanmış ortak çalışmadır).
- Harezmi Dönemi Metinlerinde e / i Sorunu
- Kıpçakça Sözlüklerdeki İmla Sorunları
- Bilinmeyen Bir Fıkıh Kitabı Çevirisi: Hıyeretü'l-Fukaha
- Türk Dünyasında Mevlit Geleneği ve Çağatay Türkçesiyle Yazılmış Bir Mevlidü'n-Nebî
- Ebulgazi Bahadır Han'ın Şecere-i Terâkime (Türklerin Soy Kütüğü)sinde Ölüm
- Ünlü Gerundiumunun “-Mağa” Yerine Kullanılışı
- Haliloğlu Ali'nin Yusuf ve Zelihası ve Dili Üzerine Yeni Görüşler
- Kadı Burhaneddin'in Tuyuğlarının Dili Üzerine
- II. Murad Devrinin (1421-1451) Ünlü Hekimi Muhammed bin Mahmûd Şirvânî ve Türkçe Eserleri
- Tuhfe-i Murâdî ve Dil Hususiyetleri
- 15. yy.'da Yazılmış Tuhfe-i Murâdî İsimli Cevhernâmede Geçen Değerli Taşlarla İlgili Terimler
- Sultaniye ve Sağlık-Yiyecek İlişkisi
- Türk Edebiyatında Selimnameler
- Şükrî-i Bitlisî, Selim-nâmesi ve Eserin Dili
- Bitlisli Şükrî'nin Yavuz Sultan Selim Mersiyesi

Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın Dil ve Edebiyat Yazıları adlı kitabının kapak görüntüsü

İkinci bölüm *Yenileşme Dönemi Türk Dili ve Edebiyatı*'dir (s. 223-359). Bu bölümde ağırlıklı olarak Türk dili ve edebiyatının çağdaş dönemlerine ait çalışmalar bulunmaktadır. Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın temel çalışma alanı Türkçenin tarihî dönemleri bilhassa da Eski Anadolu Türkçesi olmasına karşın, çağdaş Türk dili, edebiyatı ve kültürü hakkındaki, bilhassa da Millî Edebiyat, araştırmalarının sayısı da yadsınamayacak kadar çoktur. Türkiye Türkçesinin güncel sorunlarını irdelediği yazılarını bir araya getirdiği *Sözüm Türkçe Üstüne* adlı çalışması bu bağlamda önemlidir. İkinci bölümün yazılarını sıralamak gerekirse:

- Ziya Gökalp ve Yeni Lisan Hareketi
- Yeni Lisan ve İmla Meselesi
- Türk Milliyetçiliği, Türkçe ve Ziya Gökalp

Ömer Seyfeddin'de Ergenekon Destanı

-Türk Edebiyatında Selimname Yazma Geleneği ve Yahya Kemal'in Selimname'si

Üçüncü bölüm Türkçenin çağdaş lehçeleri ve ağızları hakkında yazılmış şu makaleleri ihtiva etmektedir:

-Irak Türkmen Türkçesindeki 2. teklik Kişi Emir Eki -GInAn Üzerine

-Gözleve Kırım Tatar Türkçesiyle Bir Halk Hikâyesi ve Dil Hususiyetleri

-Dolgancanın Kelime Hazinesi

-Bulgaristan Gagauz Ağzının Özellikleri

-Hacılar Ağzı Üzerine

-Türkçede Zarf-Fiil Eklerinin Durum Ekleriyle Kalıplaşması

-Türk Dili Dergisindeki Etimoloji (Köken Bilimi) Yazılarına Genel bir Bakış

Prof. Dr. Mustafa Argunşah sahip olduğu dil bilgisini Türkçenin tarihî ve çağdaş dönemlerine ait metinlerin yayınları üzerine yazdığı eleştiri, tanıtma ve tahlil yazılarıyla da ortaya koymuş bir bilim adamıdır. Bu bağlamda kitabın son bölümü bu yazılara ayrılmıştır ve Türkçenin pek çok mühim eseri hakkındaki eleştiri ve tanıtımlar burada ele alınmıştır:

-İyi ve Kötü Prens Öyküsü

-Nehcü'l-Ferâdis II Metin

-Neseb-Nâme Tercümesi

-Edviye-i Müfrede'nin Neşri Üzerine Düşünceler

-Yunus Emre Divanı II (Tenkitli Metin)

-Erzurumlu Darîr, Kıssa-ı Yûsuf (Yûsuf u Züleyha)

-Sultan Sofraları Üzerine Bir Değerlendirme

-Sinan Paşa, Tezkiretü'l-Evliyâ

-Yavuz Sultan Selim

-Türk Dilinde Fiiller

-Türkçe Sözlük (TDK-1998) Üzerine Düşünceler

-Kerkük Türk Halk Musikisinin Tasnif ve Tahlili

-İrag-Türkman Folkloru

- Kerkük Folklorunun Janları
- Kerkük Dialektinin Fonetikası
- Kerkük Türkçesi Sözlüğü
- Modern Lengüistiğe Giriş
- Şükrü Elçin Armağanı
- I. Türk Dili Kurultayı ve Sonuçları
- Tip Tahlilleri
- Türk Bodun Bilimi Araştırmaları
- Çağdaş Türk Dünyası

Dil ve Edebiyat Yazıları adlı eserinden dolayı Prof. Dr. Mustafa Arğunşah'ı kutlar; başarılı çalışmalarının devamını dileriz.